
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

שימוש במשפט פלילי בעתות משבר - 62867

תאריך עדכון אחרון 23-04-2014

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: בוגר ומסטר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: משפטים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 3

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): מרים גור-אריה

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: miri.gur-arye@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום שני 1430-1530

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

בעתות משבר - חברתי, בטחוני או עקב "בהלה מוסרית" - גוברת הנטייה לפנות אל המשפט הפלילי. לעיתים נחקקת חקיקה פלילית חדשה, הן כתגובה ללחצים חיצוניים (הלבנת הון, סחר בבני אדם) והן בעקבות בהלה מוסרית (הגנה מפני פדופילים). במקרים אחרים הנטייה היא להכביד את עולו של המשפט הפלילי על-ידי פנייה לאיסורים המצויים על ספר החוקים אף שלא היה נהוג לאוכפם. כך, בעקבות הטראומה שפקדה את החברה הישראלית עקב רצח ראש הממשלה המנוח מר יצחק רבין, הטילו מגבלות פליליות על חופש הביטוי בין השאר באמצעות הפעלתו של האיסור שהיה קבוע בפקודה למניעת טרור על השמעת דברי שבח למעשי אלימות. לעיתים הנטייה היא להישען על ההגנות במשפט הפלילי כדי להצדיק פעולות "חריגות"; "צורך" להצדקת שימוש בכח בחקירת חשודי טרור

מטרות הקורס:

לאתר את "המשבר" שהוליד הסדרים שונים, בין חקיקתיים ובין פסיקתיים, ולבחון האם יש הצדקה להסדרים אלה.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:
לזהות ארועים שהמשפט נדרש להגיב עליהם
לנתח את תגובת המשפט לארועים משבריים
להעריך באופן בקורתי הסדרים חקיקתיים
לבחון באופן בקורתי ענישה

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: דיון, הצגת רפראטים, פגישות אישיות עם המרצה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- I. Moral Panics - מוסרית פאניקה
- II. "דיבור" על פליליות הגבלות: רבין לרצח התגובה - חברתית טראומה
- III. עינויים - טרור למעשי תגובה
- IV. מצפון סרבנות - פוליטית אווירה
- V. חקלאי ומשק מגורים בית הגנת - התפרצות מעשי ריבוי
- VI. אמונים הפרת - שלטונית שחיתות

וכן הנושאים שיבחרו באופן עצמאי על ידי הסטודנטים

חומר חובה לקריאה:

I. Moral Panics - מוסרית פאניקה

1. Eric Goode, Nachman Ben-Yehuda, *Moral Panics: The Social Construction of Deviance*, (2nd ed. 2009)

II. "דיבור" על פליליות הגבלות: רבין לרצח התגובה - חברתית טראומה

1. דנ"פ 8613/96 ג'אברין נ' מדינת ישראל, פ"ד נד (5) 193
 2. דנ"פ 1789/98 מדינת ישראל נ' כהנא, פ"ד נד (5) 145
 3. סעיף 144ד2 לחוק העונשין (הסתה לאלימות או לטרור)
 4. סעיפים 144א-144ד לחוק העונשין (הסתה לגזענות)
5. Miriam Gur-Arye, "Can Freedom of Expression Survive Social Trauma: The Israeli Experience" 13(1) *Duke Journal of Comparative and International Law* 155 (2003)

III. עינויים - טרור למעשי תגובה

- בג"צ 5100/94 הועד הציבורי נגד עינויים בישראל ואח' נ' מדינת ישראל ואח', פ"ד נג (4) 817

IV. מצפון סרבנות - פוליטית אווירה

- בג"ץ 7622/02 זונשיין נ' הפרקליט הצבאי הראשי, פ"ד נז (1) 726
בג"צ 2383/04 לאורה מילוא נ' שר הבטחון, מיום 9.8.04
אביטל שרון ואסף שרון, "איך הרגה הפוליטיקה את המצפון: עיון בפס"ד מילוא"

V. חקלאי ומשק מגורים בית הגנת - פריצות מעשי ריבוי

1. סעיף 134 לחוק העונשין (הגנת בית מגורים, בית עסק ומשק חקלאי מגודר)
2. ת"פ (באר-שבע) 1010/07 מדינת ישראל נ' שי דרומי, (15 ביולי 2009)
3. מרים גור-אריה, גליה דאור, "הגנה מיוחדת לבית מגורים ולמשק חקלאי: סכנותיה ותחימת גבולותיה בעקבות פרשת שי דרומי", עומד להתפרסם במשפט וממשל

VI. אמונים הפרת - שלטונית שחיתות

- דנ"פ 1397/03 מדינת ישראל נ' שבס תקדין עליון 2004 (4) 1752

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

- מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 10 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 90 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: